

Amsterdamse interieurs

HUIZENPORTRETTEN 1875-1945

BARBARA LAAN EN ALEXANDER WESTRA

SUN

J.J. Viottastraat

DE SIGNAATUUR VAN EEN MEUBELFABRIKANT
EN INTERIEURONTWERPER

1919

Aan de Viottastraat, die op de grens ligt van de negentiende-eeuwse stadsuitbreiding en het stedenbouwkundig Plan Zuid van Berlage, staat een blokje van vijf woonhuizen. Het is gebouwd in 1918-1919 door de vrij onbekende P.H. van Niftrik, zoon van de stadsingenieur die zorgde voor de eerste uitbreidingsplannen rondom de binnenstad [1867]. Een van de huizen is in 1923 verbouwd toen de joodse familie Korijn er kwam wonen. Het huis heeft een traditionele, 'tweebeukige' indeling met links de voordeur, het tochtportaal en links daarvan de spreekkamer, in het verlengde de grote hal met garderobe, toilet, trappenhuis en keuken en in de rechterbeuk de suite van voor- en achterkamer.

De signatuur van de joodse meubelfabrikant en interieurontwerper Napoleon le Grand (1857-1932), bijgenaamd 'Nappie', is een van de sporen die direct naar de ontwerper verwijzen. Het brandmerk bevindt zich in de rechterbovenhoek aan de binnenzijde van het schrijfbureau dat in de betimmering van de voorkamer is opgenomen.

Het komt maar zelden voor dat ontwerpers hun uitgevoerde meubels en kamerbetimmeringen signeerden. De architecten en kunstnijveraars van de Nederlandse art nouveau, ook wel de Nieuwe Kunst genoemd, en ook van de expressieve Amsterdamse School vormen daar soms een uitzondering op. Dankzij de brandmerken met de monogrammen en/of de naam van deze ontwerpers weten we in sommige gevallen wie het interieur of het meubel in kwestie heeft bedacht.

Veel gebruikelijker was het, om als uitvoerder van een meubel of kamerbetimmering een naamplaatje aan te brengen, doorgaans van metaal, maar ook wel als brandmerk, om de herkomst van het stuk aan te geven. Grote, gerenommeerde meubelfirma's die in het algemeen verantwoordelijk waren voor de uitvoering van zo'n complete kamer, werkten vaak met dergelijke plaatjes, voorzien van de firmanaam en soms ook het adres, of met sleutels waarin het firmamonogram was uitgezaagd of gestempeld.

Het is dan ook verwonderlijk dat het schrijfbureau met de signatuur van N. le Grand niet is voorzien van een naamplaatje van de firma 't Modelhuis, waarvan Napoleon directeur was. Klaarblijkelijk voerde alleen hij het brandmerk met 'de handtekening van de meester'. Hier leren wij Napoleon kennen als de creatieve ontwerper, terwijl hij zich in het zakelijk leven meestal 'meubelfabrikant' noemde, bijvoorbeeld in de adresboeken van de stad. Bij zijn overlijden werd hij getypeerd als een 'kunstzinnig aangelegde, sociaal voelende, sterke persoonlijkheid'. Zijn kleindochter herinnert zich hem als een charmante, joviale man met een snor en een kaal hoofd en een enorm gevoel voor humor die zich 'binnenhuisarchitect' noemde en graag koketteerde met zijn opdrachten voor het koninklijk huis. Op de foto genomen rond 1920 in het Vondelpark poseert hij te midden van zijn familie.

Het schrijfbureau is opgenomen in de kamerbetimmering en vormt daarmee ook een stilistische eenheid waaruit we kunnen afleiden dat de hele kamer door Le Grand is ontworpen.

Napoleon le Grand was zeker getalenteerd: hij werkte zich op van 'krullenjongen' tot 'algemeen bekend en gezien koopman'. Als dertienjarige jongen 'ging hij op een ambacht' wat betekende dat hij in de praktijk het vak van meubelmaken heeft geleerd. In zijn geboorteplaats Leeuwarden, waar zijn ouders een kruidenierswinkel hadden, bezocht hij daarnaast de avondschool en kreeg hij les van stadsarchitect Stoetz in 'architectonisch en bouwkundig teekenen' en les in 'teekenen en boetseeren' van schilder, graficus Theo Molkenboer (leraar middelbaar onderwijs die later van zich zou doen spreken als directeur van de 'Rijksnormaalschool voor teekenonderwijzers' in het Rijksmuseum). Le Grand zelf zegt dat de lessen van Molkenboer van blijvende invloed waren op zijn verdere ontwikkeling.

Na zijn lessen aan de avondschool begon Le Grand, ergens aan het begin van de jaren 1880, een eigen meubelwinkel in de St. Luciënsteeg 12 in Amsterdam. Al spoedig associeerde hij zich en opende na enige jaren een nieuwe, grote winkel in de Kalverstraat 183: de firma Vos en Le Grand. Deze specialiseerde zich in 'complete meubileering van Huizen, Villa's en Appartementen'. Artistiek gezien waren zij 'van alle markten thuis': van historische stijlen tot Nieuwe Kunst.

Pas na deze periode kon Le Grand zijn ideaal verwezenlijken: 'alleen datgene te fabriceren, wat hij naar zijn persoonlijke opvatting mooi kon vinden' (en wat goed verkocht). In 1901 vestigde hij het bekende 'Modelhuis N. le Grand' op de Keizersgracht 732, een groots 'meubel- en tapijtmagazijn'. Nu was hij zelfstandig ondernemer met een atelier waar in opdracht meubels en interieurs werden vervaardigd, zowel naar eigen ontwerpen als die van bekende architecten en sierkunstenaars. In 't Modelhuis had hij 'zalen en kleinere vertrekken, in verschillende stijlen gemeubeld, (...) die tot model kunnen dienen van hen, die hun woning smaakvol en geriefelijk willen inrichten'. In 1911 werd 't Modelhuis uitgebreid met een 'kunstzaal' of tentoonstellingsruimte. Koningin Emma heeft het Modelhuis samen met Wilhelmina bezocht en er een bestelling gedaan.

Napoleon woonde zelf in het huis Keizersgracht 730 en had zijn Modelhuis in de belendende panden ondergebracht. Hij woonde er met zijn vrouw Abigaël Veronika Pinkhof, dochter van een Haagse tandarts en kunstverzamelaar. Zij hadden samen drie kinderen: Betsy (1898-1979), Simon Herman (1902-1986) en Henri (1903-1989). Op de foto is Napoleon omstreeks 1920 geportretteerd (met snor) in het gezelschap van onder meer: zijn vrouw Bé (linksonder), zijn zoon Henri (linksboven) en dochter Betsy (rechtsonder). Henri volgde lessen aan de kunstnijverheidsschool van Berlijn en de opleiding tot architect aan de Académie des Beaux Arts om vervolgens zijn kennis van de wiskunde en bouwkunde nog wat bij te spijkeren in de jaren tot 1925 toen hij zijn zeilpassie aan de wilgen hing en zich associeerde met de architect Ten Bosch. Beide zonen begonnen hun scholing net als hun vader: in de praktijk, als krullenjongen. Succesievelijk zijn alle drie etages van 't Modelhuis in gebruik genomen. Het bedrijf specialiseerde in luxe interieurs van goede kwaliteit. Napoleon laat ook gordijnen en alles wat tot de stoffering van een huis behoort in zijn werkplaatsen vervaardigen. De meubelfabriek zat eerst aan het Rokin, boven de oude loodmijn, en werd later verplaatst naar de oude rijtuigfabriek van Gebr. Spijker op de Stadhouderskade. Vanaf 1917-1918 is deze verhuisd naar de Planciusstraat 3-9. De 'Behangerij en afdeling Decoratieve Kunst' blijven aan de Keizersgracht, maar verhuizen in 1919-1920 naar de Kerkstraat 345. In die periode haalt Le Grand de huizen aan de Keizersgracht leeg en gaat wonen in de Emmastraat, nummer 37, met het hoofdkantoor van 't Modelhuis op nummer 35-37. Dit was om de hoek van de Viottastraat en wellicht dat de familie Korijn daar een nieuwe inrichting bestelde voor het huis dat het echtpaar Lodewijk en Debora Korijn op 26 april 1923 betrok. Debora's vader, Abraham van den Berg, had het huis op 15 februari van dat jaar voor hen gekocht. Daarvoor woonde het echtpaar met hun drie dochters in de Wouwermanstraat nummer 5.

De voorkamer naar ontwerp van Napoleon le Grand ademt een weldadige sfeer door de warme stoffering en de prachtig getekende, tropische houtsoorten. Aan het gebloemde behang achter de stoffen wandbespanning en ook aan de raampartij en de stijl van het vertrek, is duidelijk te zien dat de voorkamer niet dateert uit de bouwfase van het huis, maar later is aangebracht, waarschijnlijk in 1923 toen het echtpaar Korijn er zijn intrek nam. De ornamentiek van in hout opgelegd, gestileerd loofwerk in verschillende soorten wortelhout met contrasterende gestileerde takken komt terug in alle onderdelen van de kamer en duidt op de kwaliteit van het werk. Stilistisch toont het loofwerk overeenkomst met de schuifdeuren tussen de voor- en achterkamer in Lizzy Cottage (hoek Hobbemastraat–Jan Luykenstraat) naar oorspronkelijk ontwerp van de architect van het Stedelijk Museum A.W. Weissman (1901-1904) waarop ook dergelijk loofwerk te zien is. De gestileerde lotusbloemen op de haardpartij van de Viottastraat doen in de verte denken aan de gestileerde bloemen die in de lambrisering in deze kamer van Lizzy Cottage heeft gezeten en die zich nu in de collectie van het Rijksmuseum bevindt. Het ontwerp wordt toegeschreven aan Napoleon le Grand. De lambrisering is samen met nog enkele interieuronderdelen afkomstig uit een huis aan de Keizersgracht 58 en is omstreeks 1903 voor de heer E.H. Crone gemaakt die ze meenam naar zijn nieuwe behuizing achter het Rijksmuseum. Het oplegwerk, ook wel marqueterie genoemd, is een techniek die in de Franse, achttiende-eeuwse meubelkunst, maar ook tijdens de art nouveau een hoge vlucht heeft genomen. Ontwerpers uit de 'School van Nancy', waaronder Majorelle, hebben deze manier van decoreren veelvuldig toegepast.

J.J. Viottastraat

SPIEGEL VAN DE OORLOG

1919

Amsterdam Oud-Zuid was voor de oorlog een geliefde woonwijk bij joden. In iedere straat staan wel huizen waar ze gewoond hebben. Het merendeel van deze bewoners is tijdens de oorlog gedeporteerd en in de Duitse concentratiekampen omgebracht. Een van de verzamelplaatsen voor deportatie bevond zich aan het Victorieplein. Welgestelde joden woonden bij voorkeur in de Apollobuurt en het chiquere Museumkwartier, waar ook de Viottastraat ligt. Zeven joodse gezinnen die bij het uitbreken van de oorlog in de Viottastraat woonden, kwamen om tijdens de oorlog. Slechts één kind van een van de gezinnen overleefde. Het echtpaar Sanders op huisnummer 18 pleegde op 14 mei 1940 zelfmoord, een dag voordat de Duitsers over de Berlagebrug Amsterdam binnentrokken. Zij doodden ook hun tweejarig dochtertje. Het echtpaar Korijn en hun drie dochters woonden van 1923 tot 1943 in het hiervoor beschreven herenhuis aan deze straat. Zij lieten het nog aanwezige weelderige voorkamerinterieur aanbrengen. De oorspronkelijke bordestrap met het fraaie daklicht uit de bouwtijd heeft de vroegere bewoners en eigenaars van het pand overleefd. Hun verhaal geeft een typerend beeld van de oorlogsperiode en de jaren daarna.

Op de gevel lijkt, ondanks verwoede boenpogingen van latere bewoners, nog vaag een witte geschilderde letter 'S' zichtbaar. Het teken stamt volgens het verhaal van twee oud-bewoners uit de Tweede Wereldoorlog. De Duitse autoriteiten zouden de panden waarvan bekend was dat er zich een schuilplaats in bevond met een 'S' gemarkeerd hebben. Tijdens razzia's wisten de systematisch te werk gaande uitvoerders dat ze in deze huizen ook in de schuilplaats moesten kijken.

In 1923 ging het gezin Korijn in de Viottastraat wonen. Abraham van den Berg, de vader van de echtgenote, kocht het huis voor zijn dochter en zijn schoonzoon. Hij besloot bij het gezin in te trekken en bleef daar tot zijn dood in 1941 wonen. Op een vooroorlogse foto staat het echtpaar Korijn, met rechts Abraham van den Berg.

Voor zover bekend leefde het gezin niet volgens joodse religieuze tradities; wel was het in de familie de gewoonte joods te trouwen. Men spreekt in zo'n geval ook wel van geassimileerde joden. Vooral de hoger opgeleide en rijkere families namen in opeenvolgende generaties steeds meer de Nederlandse cultuur en smaak over. Geleidelijk gaven zij hun oude tradities en joodse religie op.

De verre voorouders van de Korijns zijn rond het midden van de achttiende eeuw vanuit Hamburg naar Amsterdam gekomen. Een van de voorouders was in de tweede helft van de achttiende eeuw plaatsvervangend opperrabbijn van Amsterdam. In de loop van de negentiende eeuw legden de Korijns zich toe op de effectenhandel en het bankierswezen. Na de Eerste Wereldoorlog richtten zij zich ook op de textielhandel.

Lodewijk Korijn was van beroep bankier en commissionair. Hij werkte eerst in de bank van zijn vader. Later zou hij zijn eigen effectenkantoor op het Damrak openen: de N.V. bankvereeniging Lodewijk Korijn. Tijdens de oorlog is de familie dit eigendom voorgoed kwijtgeraakt. Joodse bedrijven kregen door de bezetter een Nederlandse bewind-voerder toegewezen, wat in de praktijk op onteigening neerkwam.

Tijdens de oorlog vond een systematische roof van joods vastgoed plaats. In 1941 had de Duitse bezetter een verordening uitgevaardigd die joden verplichtte al hun vastgoedbezit aan te melden. Dit moest gebeuren bij de Niederländische Grundstücksverwaltung (NGW). Deze dienst had als voornaamste doel het joodse vastgoed te onteigenen en te verkopen. Zij heeft voor zo'n 20.000 panden 'het beheer' gevoerd. De NGW droeg de panden vervolgens over aan filialen, waar Nederlandse tussenpersonen zorgdroegen voor de verkoop. Bij verkoop kreeg de tussenpersoon standaard twee procent provisie over de koopsom.

Ook het herenhuis aan de Viottastraat werd roofbuit; begin 1942 nam de NGW het in beheer. Als tussenpersoon trad de beruchte makelaar en bankier Johannes Petrus Everout op. Deze man, lid van de NSB, de Landwacht en de Germaanse SS is verantwoordelijk geweest voor de verkoop van zo'n 2000 joodse panden in Amsterdam. Hiermee streek hij een slordige acht ton provisie op. Zelf betrok hij in de Apollobuurt een van joden geroofde kapitale villa aan het Muzenplein. Everout verkocht het herenhuis eind 1942 voor 16.500 gulden aan Otto Rebholz, een andere beruchte makelaar en bankier. Na de oorlog is Rebholz berecht voor zijn rol in de handel van geroofde joodse effecten.

Op het moment van de verkoop woonde het gezin Korijn nog gewoon in de Viottastraat. Lodewijk Korijn stierf slechts drie dagen na de verkoop, volgens een advertentie in het *Joodsche Weekblad* na een kortstondig ziekbed. Halverwege 1943 werden de echtgenote en de drie dochters naar Westerbork gedeporteerd. Van de drie dochters is een vooroorlogse foto bewaard gebleven, met van links naar rechts Ans, Elise en Dora. Debora van den Berg (tante De) overleed in Bergen-Belsen op 16 maart 1945, een maand voor de bevrijding van het kamp door de Britse troepen. Ook Anne Frank en haar zuster Margot overleden in deze periode in Bergen-Belsen, waar toen een tyfusepidemie heerste.

De oudste dochter, Theodora Helena (Dora), had rechten gestudeerd. Zij trouwde in juli 1943 met Emanuel Ossendrijver. Het huwelijk zou slechts drie maanden duren.

Anna Celine (Ans) moest als jodin in 1941 haar studie geneeskunde gedwongen opgeven. In Westerbork trouwde zij nog met Jonas de Vries, zoon van een Amsterdamse diamantair. Zowel Theodora als Anna Celine overleden in de herfst van 1943 in Auschwitz. De jongste dochter Elise (Lizzy) werd in juli 1943 op transport gesteld naar Sobibor, waar zij direct na aankomst vermoord werd; zij werd negentien jaar.

Ondertussen gingen de zaken in Amsterdam gewoon door. Eind 1943 lukte het Rebholz het pand aan de Viottastraat te verkopen voor de prijs van 26.000 gulden. Zo maakte hij in een klap een winst van 10.000 gulden. De koper was een zekere Tauszky, die toen in het Amstel Hotel verbleef. In dit luxueuze hotel waren veel hoge Duitse militairen ingekwartierd. Tauszky werd de nieuwe bewoner van het huis.

Alfred Egon Tauszky is in 1916 geboren als zoon van een Hongaarse tapijtenhandelaar. Hij was een schimmige handelaar met veel connecties, die tijdens de oorlog een groot kapitaal vergaarde. Zo kocht hij in bezette gebieden partijen tweedehandskleding en textiel op, die hij doorverkocht aan bedrijven in Duitsland waar buitenlandse dwangarbeiders te werk waren gesteld.

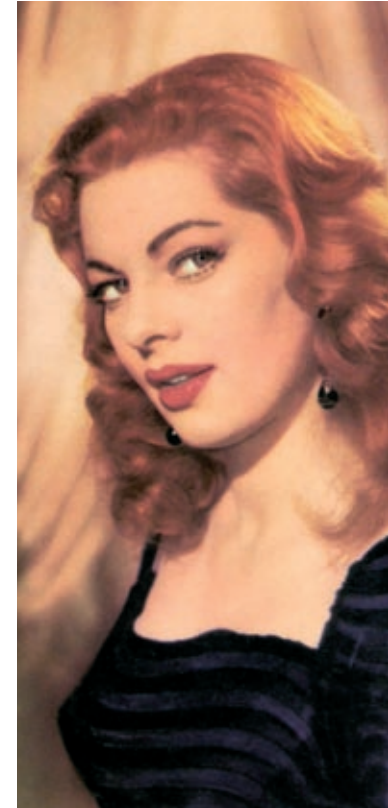
Het is niet precies bekend voor welke zaken deze opportunistische handelaar in 1943 en 1944 in Amsterdam verbleef. Mogelijk hield hij zich bezig met de verkoop van het na de deportatie van de Amsterdamse joden achtergebleven textiel. De oorlog creëerde lucratieve schemergebieden, waarvan handelaren schamteloos profiteerden. Tijdens zijn verblijf in Nederland trok hij echter ook de aandacht van de Sicherheitsdienst, de Duitse veiligheidsdienst. Blijkbaar vonden zij zijn vele buitenlandse reizen verdacht. De Sicherheitsdienst zette hem twee weken gevangen in Rotterdam en zond hem eind februari 1944 terug naar zijn oude woonplaats Hamburg.

Na de oorlog hielp Tauszky de Britten bij het identificeren van lokale nazi's. Dezelfde Britten verdachten hem van oorlogsspionage en interneerden hem tien maanden in het voormalige concentratiekamp Neuengamme.

Na zijn vrijlating bouwde hij de zaken weer op met de zwarthandel in koffie. Eind jaren veertig richtte hij zich op de Duitse filmindustrie, waar hij zijn tweede vrouw Jester Naefe leerde kennen. De boulevardpers noemde Naefe wel de Duitse Marilyn Monroe. Gregory Peck verklaarde ooit dat zij een van de aantrekkelijkste en mooiste vrouwen op aarde was. Begin jaren vijftig werd Tauszky berucht om zijn dubieuze financiële praktijken. Toen de grond hem te heet onder de voeten werd, ontvluchtte hij met achterlating van een hoge belastingschuld de Bondsrepubliek. Zijn kapitaal was veilig bij zijn buitenlandse ondernemingen ondergebracht. Via omzwervingen belandde hij zonder zijn vrouw en twee dochters tenslotte in Venezuela. De weinige joden die na de oorlog uit de kampen of de onderduik terugkeerden waren doorgaans van al hun bezittingen beroofd. In hun vroegere woningen zaten inmiddels nieuwe bewoners. Moeizaam en dikwijls alleen trachtten zij weer een bestaan op te bouwen. Het terugkrijgen van hun in handen van anderen terechtgekomen vooroorlogse bezit viel niet mee. Rechtsgangen verliepen in veel gevallen moeizaam, namen vele jaren in beslag en leverden lang niet altijd het gewenste resultaat. In 1955 vond rechtsherstel plaats voor het pand aan de Viottastraat. Het eigendom werd aan de wettelijke erfgenamen van Abraham van den Berg toegewezen. Op de veiling kocht de Nederlandsche Credietbank het aan. De opbrengst werd verdeeld onder de erfgenamen, een lange lijst van overwegend verre verwanten. De Credietbank stelde het pand voor een schappelijke huurprijs beschikbaar aan haar toenmalige directeur. Het Bisdom Haarlem verwierf het pand in 1967 en vestigde er seminariestudenten. En het verhaal van de schuilplaats? Twee naoorlogse oud-bewoners hebben het bestaan ervan bevestigd. Tot op heden zijn in het pand geen concrete sporen van een schuilruimte gevonden. Mogelijk is het achterste en verborgen deel van de kruipruimte in de oorlog als onderduikplaats gebruikt; maar er is waarschijnlijk niemand meer die hierover kan vertellen.

COLOFON

Auteurs: Barbara Laan, Alexander Westra
Fotografie: Jan van Galen, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Tekstredactie: Marieke van Giersbergen
Redactionele en inhoudelijke adviezen: Frans van Burkom,
Wim Vroom, Joke van der Werf
Grafisch ontwerp: Bart van den Tooren
Productie: Ton van Lierop, Nico Buitendijk, SUN
Afbeelding omslagfoto: Jan van Galen
Uitgever: Martien de Vletter, SUN

FOTOVERANTWOORDING

RKD: p. 41
BONAS 96
Nai: 103
Stadsarchief 110, 147, schutbladen

Uit privacyoogpunt worden de namen van bewoners en huisnummers niet in het boek genoemd.

Deze publicatie is gemaakt in het kader van het onderzoeksproject Historische Interieurs in Amsterdam Zuid, ontwikkeld en uitgevoerd door Barbara Laan, projectleider. Het project wordt afgesloten met een tentoonstelling in het Stadsarchief en een wetenschappelijke publicatie in 2010. Voor meer informatie zie: www.historischeinterieursamsterdam.nl.

De publicatie is tot stand gekomen met financiële en inhoudelijke steun van: Bureau Monumenten en Archeologie Amsterdam, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (vml Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten), Instituut Collectie Nederland, Stadsdeel Oud Zuid, Woningcorporatie Stadgenoot, Universiteiten en Academies in Amsterdam, Delft, Leiden en Utrecht, masterstudenten erfgoedstudies, architectuurgeschiedenis, geschiedenis van de kunstnijverheid, restauratie, museologie en humanities.

De auteurs en de uitgever zijn dankbaar voor de financiële steun van Stadsdeel Oud Zuid, Pruikenburg Fonds.

Bovenal danken de auteurs en de uitgever de huidige bewoners voor hun medewerking aan dit boek.

OVER DE AUTEURS

Barbara Laan is werkzaam als specialist in de interieurgeschiedenis en zelfstandig ondernemer op het terrein van het cultureel erfgoed. Alexander Westra is docent erfgoedstudies aan de Universiteit van Amsterdam en zelfstandig adviseur op het gebied van het cultureel erfgoed.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Stichting Historische
Interieurs in Amsterdam

© Uitgeverij SUN, Stichting Historische Interieurs en auteurs,
Amsterdam 2009

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Beeldrecht te Amsterdam c. 2009.

Mogelijk zijn niet alle rechthebbenden van de gebruikte illustraties achterhaald. Belanghebbenden wordt verzocht contact op te nemen met Uitgeverij SUN, Postbus 15970, 1001 NL Amsterdam, info@uitgeverij.sun.nl.

Uitgeverij SUN is een internationaal georiënteerde uitgever, gespecialiseerd in het ontwikkelen, produceren en distribueren van boeken over architectuur, stedenbouw en landschap.
www.sunarchitecture.nl

ISBN: 978 90 8506 7337
NUR: 655, 648